

Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology

วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ

<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/index>

Wat Wang Tawan Tok Nakhon Si Thammarat, Thailand

pp. 634-651

บทความวิจัย

การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร*

DEVELOPMENT OF THE HEALTH SCHOOL A CASE STUDY OF NON SANGSRI IN THE MUKDAHAN PRIMARY EDUCATIONL SERVICE AREA OFFICE

ไพฑูรย์ พวงยอด¹Paitoon Puangyod¹¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม นครพนม¹Faculty of Education, Nakhon Phanom University, Nakhon Phanom, Thailand¹Corresponding author E-mail: dr.paitoon@npu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ 2) ศึกษาแนวทางพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษา โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง จำนวน 50 คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ มีการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) และรายด้านการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะอยู่ในระดับมาก โดยผู้วิจัยได้เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านโรงเรียนเป็นสุข ($\bar{X} = 4.47$) ด้านผู้เรียนเป็นสุข ($\bar{X} = 4.46$) ด้านชุมชนเป็นสุข ($\bar{X} = 4.46$) ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ($\bar{X} = 4.45$) และด้านครอบครัวเป็นสุข ($\bar{X} = 4.42$) และ 2) แนวทางพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษา โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

* Received 11 December 2022; Revised 29 December 2022; Accepted 30 December 2022

ประถมศึกษา มุกดาหาร คุณลักษณะของผู้เรียนดี มีสุขภาวะเป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ก้าวทันเทคโนโลยีดิจิทัลมีสุขภาพจิตที่ดี มีสุขภาพกายที่แข็งแรง กล้าคิดกล้าทำ สำนึกรักบ้านเกิดปลอดภัยเสถียร คุณลักษณะของโรงเรียนดีควรมีระบบบริหารยืดหยุ่นเสมอภาค คุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมดี สภาพแวดล้อมที่มีต้นไม้ธรรมชาติ มีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีงาม และเป็นต้นแบบให้กับผู้เรียน มีจิตสาธารณะ ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะของชุมชนที่ดีควรมีการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชนมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายชุมชนปราศจากสิ่งเสพติดทุกชนิด

คำสำคัญ: การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ, โรงเรียนบ้านโนนสังศรี, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร

Abstract

This research article aims to 1) study the state of development of healthy schools, 2) study the guidelines for developing healthy schools in a case study. Ban Nonsangri School Mukdahan Primary Educational Service Area Office It is a mixed research method. Population and Sample/Key Informants They were administrators, teachers, school committees, students, and parents, totaling 50 people. Selected samples/key informants by purposive method. The research tools were questionnaires, 5-point estimation scales, and structured interviews. Statistics used were percentage, mean, and deviation. standard ben The results showed that 1) State of health school development The overall development was at a high level ($\bar{X} = 4.46$) and the development of health schools was at a high level. The researcher ranked them in descending order of school happiness ($\bar{X} = 4.47$), student happiness ($\bar{X} = 4.46$), community happiness ($\bar{X} = 4.46$), environment happiness ($\bar{X} = 4.45$), and family happiness. ($\bar{X} = 4.42$) and 2) Guidelines for developing healthy schools, health schools, case studies Ban Nonsangri School Mukdahan Primary Educational Service Area Office characteristics of good learners Being healthy is a person who has good physical health. Keep up with digital technology and have good mental health. have a strong physical health dare to think Conscience of love for homeland, drug-free The characteristics of a good school should have a flexible and equal management system. Characteristics of a good environment environment with natural trees good relationships are created and role models for learners, public mind, family participation in learning management, good community characteristics

should develop relationships with community participation network community free from all kinds of drugs

Keywords: Health School Development, Ban Non Sang Sri School, Mukdahan Primary Educational Service Area Office

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ปัจจุบันมีอิทธิพลส่งผลกระทบอย่างยิ่ง ต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ด้วยความเจริญทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จากรายงานแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก สรุปได้ว่าแนวโน้มในอีก 20 ปีข้างหน้าว่า เศรษฐกิจโลกจะเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่เชื่อมโยงกับการศึกษาและการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับลักษณะสำคัญ 5 ประการคือ 1) โลกาภิวัตน์: ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การพัฒนาตลาดทุน และการเปลี่ยนแปลงประชากร จะทำให้โลกก้าวสู่การปรับตัวครั้งใหญ่ การเปิดเสรีทางการค้าจะมีมากขึ้นเศรษฐกิจจะเคลื่อนสู่เอเชียและอินเดียที่มีค่าแรงถูก มีความได้เปรียบประเทศอื่น สินค้าต้นทุนต่ำและมีคุณภาพจะยืนหยัดอยู่ได้ 2) การทำงานเป็นชิ้นส่วน: ผลิตรถยนต์ทางอุตสาหกรรมหรือบริการเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการเป็นผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะมากขึ้น 3) คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล: การผลิตและบริการใด ๆ จะคำนึงถึงความต้องการของลูกค้า ลักษณะการผลิตเป็นโหลจะลดลง 4) การเคลื่อนย้ายของกลุ่มประชากร: ประชากรจะเคลื่อนย้ายจากเด็ก เยาวชน คนหนุ่มสาว ไปสู่ผู้สูงวัยมากขึ้นและ 5) การจัดการความรู้ จะเข้ามามีบทบาทในองค์กรและการทำงานมากยิ่งขึ้น นับตั้งแต่การสร้าง การแสวงหา การเผยแพร่และขยายความรู้ให้เกิดแก่บุคลากรให้เกิดความเชี่ยวชาญและสร้างมูลค่าเพิ่มในผลผลิตมากขึ้น บนพื้นฐานของเศรษฐกิจฐานความรู้ด้วย (พิณสุตา สิริธรังสี, 2552)

การสร้างสังคมความรู้และสังคมภูมิปัญญา คือแนวทางสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) สังคมภูมิปัญญาและสังคมความรู้ที่แท้จริงควรมาจากฐานรากของสังคม และการพัฒนาอย่างบูรณาการต้องเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง เพราะชุมชนคือฐานรากของประเทศ ถ้าชุมชนทั้งหมดเข้มแข็งทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การศึกษา ประชาธิปไตย ประเทศไทยก็จะมั่นคง (ประเวศ วะสี, 2555) การจัดการศึกษาที่ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งเพื่อสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมเพื่อการกระตุ้นให้ท้องถิ่นและประชาสังคมลุกขึ้นมาแก้ปัญหาการศึกษาที่ตอบโจทย์ชุมชนเป็นหลัก สอดคล้องกับมาตรการหนึ่งที่สำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ที่พบในหลายประเทศที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อบำบัดของเด็กรายหนึ่งในจังหวัด (สุภกร บัวสาย, 2556) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กำหนดทิศทาง เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ การดำเนินงานระยะ 10 ปี พ.ศ. 2555 - 2564 ภายใต้วิสัยทัศน์ “ทุกคนบนแผ่นดินไทย มีขีดความสามารถ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะ” โดยกำหนดพันธกิจ คือ “จุดประกาย

กระตุ้น สาน และเสริมพลัง บุคคล แลองค์กรทุกภาคส่วนให้มีขีดความสามารถและสร้างสรรค์ระบบสังคมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะ” มีเป้าหมายทั่วไป คือ “ทุกคนมีอายุยืนยาวขึ้นอย่างมีสุขภาวะ” กำหนดยุทธศาสตร์หลัก “สามพลัง” และได้กำหนดยุทธศาสตร์เฉพาะไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1) พัฒนาขีดความสามารถของบุคคลและองค์กร ให้เท่าทันพลวัตของปัจจัยต่าง ๆ ที่กระทบต่อสุขภาพ 2) พัฒนานวัตกรรมการสร้างเสริมสุขภาพและนวัตกรรมทางสังคม 3) เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนและท้องถิ่น 4) พัฒนาระบบและกลไกทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างสุขภาวะ และ 5) พัฒนาระบบการเรียนรู้และสื่อสารสาธารณะ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2559)

จังหวัดมุกดาหาร เป็นจังหวัดที่มียุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจสำคัญของประเทศอยู่ในแนวเส้นทางการค้าสายใหม่ (New Trade Lane) ได้รับการประกาศให้เป็น 1 ใน 10 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของไทยเพื่อให้เป็นพื้นที่สำคัญของประเทศในการสร้างฐานการผลิตที่เชื่อมโยงกับอาเซียน และจัดการพัฒนาเมืองชายแดน การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญเพื่อยืนยันว่า การศึกษาจะสามารถยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคง และเดินไปได้อย่างเข้มแข็ง การจัดการศึกษาแบบบูรณาการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจะต้องเน้นการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในลักษณะ “5 ร่วม” คือ ร่วมคิด-ร่วมริเริ่ม-ร่วมตัดสินใจ-ร่วมดำเนินการ-ร่วมรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศภายใต้โมเดล “ประเทศไทย 4.0” ที่เน้นการใช้แนวทาง “สามพลังประชารัฐ” เป็นตัวขับเคลื่อน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร ภาคประชาชน ภาคสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยต่าง ๆ ร่วมกันระดมความคิด ผนึกกำลังผ่าน โครงการ บัณฑิตความร่วมมือ กิจกรรม หรืองานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับทิศทาง เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การดำเนินงานระยะ 10 ปี ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พ.ศ. 2555 - 2564 มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (IRES) ได้ถอดบทเรียนจากการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างพลังอำนาจการจัดการศึกษาที่สร้างสุขภาวะในโรงเรียน และโครงการที่มีแนวคิดในการสร้างสุขภาวะโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า พื้นี่ฐาน (platform) ที่สำคัญที่สุดในการเสริมสร้างสุขภาวะให้เกิดกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชนคือ “โรงเรียน” สามารถสรุปองค์ประกอบสำคัญของ “โรงเรียนสุขภาวะ” ได้ 5 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้เรียนเป็นสุข 2) โรงเรียนเป็นสุข 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข 4) ครอบครัวเป็นสุข และ 5) ชุมชนเป็นสุข โดยทั้ง 5 องค์ประกอบมีความเกี่ยวเนื่องและส่งผลต่อกัน คือ มีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเสริมให้ “ผู้เรียนเป็นสุข” และให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่เน้นให้เกิดความสุข นำสู่ผู้เรียนเป็นสุขใน 6 เรื่องสำคัญ ได้แก่ 1) ความสามารถเชิงวิชาการ 2) มีทักษะชีวิต 3) มีทักษะสุขภาพ 4) มีคุณธรรม จริยธรรม 5) มีความเป็นประชาธิปไตย รู้หน้าที่พลเมืองและ 6) รู้สิทธิหน้าที่ ปฏิบัติตน เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเสมอภาค (ประวิต เอ

รวรรณ, 2547) จากข้อค้นพบสามารถยืนยันแนวทางการสร้างคุณภาพการศึกษาและสุขภาวะให้กับเด็กและเยาวชน ควรเริ่มต้นพัฒนาจากผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนของยุทธร วงศ์ภิรมย์ศานต์สรุปได้ว่า การร่วมมือกันอย่างจริงจังของทุกฝ่าย เป็นการสร้างประชาคมการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียนหรือภายนอกโรงเรียน (ยุทธร วงศ์ภิรมย์ศานต์, 2557)

แนวทางการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร เป็นลักษณะ การบูรณาการการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังทั้งความร่วมมือและทรัพยากรสนับสนุนในการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายในพื้นที่ผ่านการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เน้นการพัฒนาครูให้สามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ออกแบบหลักสูตรที่สร้างทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นและทักษะอาชีพสำหรับผู้เรียน ในด้านการพัฒนาผู้เรียนเน้นให้สามารถกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการเรียน มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะทางภาษา และทักษะอาชีพที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นอื่น เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการมีชีวิตและการมีงานทำที่มั่นคงในชุมชนท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัด สอดคล้องกับแนวดำเนินงานจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนสุขภาวะที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายโดยมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ชุมชนอย่างมีความสุข ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลของโรงเรียนในเขตจังหวัดมุกดาหาร พบว่ามีโรงเรียนหลายโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนนี้ โดยเฉพาะโรงเรียนโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร การจัดทำโครงการนี้จนเป็นต้นแบบสำหรับการเรียนรู้ในแนวทางโรงเรียนสุขภาวะและขยายจำนวนในลักษณะเครือข่ายการเรียนรู้ให้ครอบคลุมพื้นที่ของและเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้กับโรงเรียนสุขภาวะในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งการเพิ่มจำนวนของโรงเรียนสุขภาวะจะเป็นแนวทางที่สามารถส่งเสริมการสร้างสังคมสุขภาวะให้เกิดขึ้นได้

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มุกดาหาร เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ ศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ เพื่อตอบสนองแนวดำเนินงานจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนสุขภาวะที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายโดยมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ชุมชนอย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน มั่นคงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research) แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนโนนสังขสิทธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนโนนสังขสิทธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นกลุ่มเดียวกัน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง โรงเรียนโนนสังขสิทธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร รวมทั้งสิ้น จำนวน 50 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Puposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัย ได้พัฒนาจากสถาบันวิจัยทางการศึกษา (IRES) มาเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ในระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการพัฒนา แบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งสร้างตาม วัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) เป็นข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อสอบถามระดับการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ กรณีศึกษา โรงเรียนโนนสังขสิทธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน (Ratingscale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิล และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือจากระยะที่ 1 มาเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านผู้เรียนเป็นสุข 2) ด้านโรงเรียนเป็นสุข 3) สิ่งแวดล้อมเป็นสุข 4) ด้านครอบครัวเป็นสุข 5) ด้านชุมชนเป็นสุข

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ได้ดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการเก็บแบบสอบถามกลับคืนจากสถานศึกษา ผู้วิจัยเก็บด้วยตนเอง พร้อมสำรวจความสมบูรณ์ครบถ้วนของเนื้อหา ซึ่งได้แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 50 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้เก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านผู้เรียนเป็นสุข 2) ด้านโรงเรียนเป็นสุข 3) สิ่งแวดล้อมเป็นสุข 4) ด้านครอบครัวเป็นสุข 5) ด้านชุมชนเป็นสุข

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ได้วิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่ได้รวบรวมมาจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรม

คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา และนำเสนอข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้วิเคราะห์บรรยายเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

ระยะที่ 1 ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาสภาพการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร มีดังนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดผู้ตอบแบบสอบถามผู้ให้สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย ครู ผู้บริหาร ร้อยละ 10 คณะกรรมการสถานศึกษาร้อยละ 10 นักเรียนร้อยละ 10 และผู้ปกครอง ร้อยละ 10 รวมจำนวน 50 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงพบว่า การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร มีการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะอยู่ในระดับมาก โดยผู้วิจัยได้เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านโรงเรียนเป็นสุข ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้านชุมชนเป็นสุข ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข และด้านครอบครัวเป็นสุข ผู้วิจัยได้สรุปเป็น ผลการวิจัยปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร โดยรวมและรายด้าน

การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการพัฒนา
1. ด้านผู้เรียนเป็นสุข	4.46	0.6	มาก
2. ด้านโรงเรียนเป็นสุข	4.47	0.54	มาก
3. ด้านครอบครัวเป็นสุข	4.42	0.5	มาก
4. ด้านชุมชนเป็นสุข	4.46	0.55	มาก
5. ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข	4.45	0.5	มาก
รวม	4.46	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร โดยรวมและรายด้านพบว่า การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหารมีการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.54) และรายด้านการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะอยู่ในระดับมาก โดย

ผู้วิจัยได้เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านโรงเรียนเป็นสุข ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.55) ด้านผู้เรียนเป็นสุข ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.54) ด้านชุมชนเป็นสุข ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.55) ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.5) และด้านครอบครัวเป็นสุข ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.5)

2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์แล้วสรุปอธิบายในเชิงพรรณนาตามกรอบแนวคิดทั้ง ผลการวิจัย มี 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่ดีที่สร้างสุขภาวะ ที่อยากให้เป็นในโรงเรียน บ้านโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร จากการสัมภาษณ์ กลุ่ม ครู ผู้บริหาร พบว่า ผู้เรียนควรมีสุภาพร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพจิตที่ดีมีความสุขในการเรียนและมีกิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการกล้าแสดงออกท้าทาย ปราศรียมากกว่าเดิมที่ได้อยู่แล้ว มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสุขในการเรียน มีจิตอาสา มีทักษะชีวิต กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า ผู้เรียนควรมีสุภาพจิตที่ดี มีสุขภาพกายที่แข็งแรง กล้าคิดกล้าทำ สำนึกรักบ้านเกิดไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด มีอารมณ์มั่นคงและร่าเริงมีความสุขในการเรียนมีจิตอาสาและพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มนักเรียน พบว่า ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน สนุกสนานในการเรียนและกิจกรรม มีอิสระในการคิดการเรียนและกิจกรรมอื่น ลงมือปฏิบัติในการเรียนเพื่อให้เกิดความชำนาญ เรียนในจริงมีทักษะชีวิต และกลุ่มผู้ปกครอง พบว่า ผู้เรียนควรมีการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและส่งเสริมให้ผู้เรียนปลูกเองเพื่อทักษะทางอาชีพและการดำรงชีวิตตามสภาพจริง มีจิตสาธารณะช่วยเหลือบุคคลอื่นอย่างจริงใจรักและเอื้ออาทรต่อเพื่อน อนุรักษ์ธรรมชาติ ขยันและมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ ก้าวทันเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีวิจารณญาณในการใช้อินเทอร์เน็ตให้เกิดประโยชน์กตัญญูต่อพ่อแม่และคนในครอบครัว

2.2 ด้านคุณลักษณะของโรงเรียนที่ดีที่สร้างสุขภาวะ ที่อยากให้เป็นโรงเรียน บ้านโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร จากการสัมภาษณ์ กลุ่มครู ผู้บริหาร พบว่า โรงเรียนต้องเป็นสถานที่ที่เอื้อต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมสะอาด สะดวกสบาย มีมุมที่ชวนให้ผู้เรียนอยากจะมาเรียนและมีความรู้สึกเหมือนบ้าน โรงเรียนสร้างสุขร่มรื่น โรงเรียนเป็นสีเขียวสิ่งแวดล้อมที่สวยงามโรงเรียนควรมีระบบบริหาร มีการบริหารที่ยืดหยุ่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ก้าวทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนที่ครบวงจรในเชิงของสิ่งแวดล้อมสะอาดปลอดภัย มีพื้นที่ที่ตอบโจทยความต้องการของผู้เรียนอย่างเช่น ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ป้ายที่สวยงาม สวนต้นไม้ที่สวยงาม เอื้อต่อการสอนและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์มีสนามกีฬาที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาการของผู้เรียนระบบการจัดการเรียนการสอน ออกแบบและจัดการเรียนรู้

แบบมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมเชิงรุกให้สอดคล้องกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาวะ โดยสอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียน และท้องถิ่น มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตาม ประเมินผลร่วมกันภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้เรียน กลุ่มนักเรียน พบว่า โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้าน ผู้บริหารและครูเป็นได้ทั้ง พ่อ แม่ พี่ ให้ความรัก ความเป็นกันเอง ไม่ดุ สิ่งแวดล้อมสะอาดปลอดภัยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและกลุ่มผู้ปกครอง พบว่า โรงเรียนควรมีระบบบริหารที่ดีมีการบริหารที่ยืดหยุ่น มีการจัดการเรียนโดยใช้ชีวิต ชุมชน วัฒนธรรมจารีต ประเพณีและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวตั้ง มีหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับผู้เรียน ระบบการพัฒนาครู ฝึกครูให้มีการใช้จิตวิทยาเชิงบวก มีจิตอาสาสาธารณะ ส่งเสริมให้ก้าวทันเทคโนโลยีทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.3 ด้านคุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สร้างสุขภาวะ (ที่อยากให้เป็นในโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร จากการสัมภาษณ์กลุ่ม ครู ผู้บริหาร พบว่า สิ่งแวดล้อมเป็นโรงเรียนสีเขียว สะดวก สะอาดปลอดภัยไม่มีมลภาวะ เป็นเขตปลอดเหล้าและบุหรี่ มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา ร้อยละ พบว่า โรงเรียนมีการจัดสภาพบริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศร่มรื่นและส่งเสริมการเรียนรู้ บรรยากาศในโรงเรียน และห้องเรียนเอื้อต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนเป็นเขตปลอด เหล้า-บุหรี่ การพนัน และสิ่งเสพติด โรงเรียนมีการคัดเลือกวัตถุดิบ เครื่องดื่ม และอาหารว่างที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาวะของผู้เรียน โรงเรียนมีระบบป้องกันภัย และมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ กลุ่มนักเรียน พบว่า เป็นเขตปลอด เหล้า-บุหรี่ การพนัน และสิ่งเสพติด โรงเรียนมีการคัดเลือก วัตถุดิบ เครื่องดื่มและกลุ่มผู้ปกครอง พบว่า สิ่งแวดล้อมควรมีสภาพแวดล้อมที่มีต้นไม้ธรรมชาติมากกว่าเดิมส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้ มีความสะอาดฝึกให้ผู้เรียนตระหนักในสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน ให้สวยงาม

2.4 ด้านคุณลักษณะของครอบครัวที่ดีที่สร้างสุขภาวะ (ที่อยากให้เป็นในโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร จากการสัมภาษณ์กลุ่มครู ผู้บริหาร พบว่า ครอบครัวรับฟังและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน ในการป้องกันความเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่ทำลายสุขภาวะครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านสุขภาวะ เพื่อร่วมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียน กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า ครอบครัวมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียนและพฤติกรรมด้วยวิธีเชิงบวก ครอบครัวเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะของโรงเรียน กลุ่มนักเรียน พบว่าครอบครัวมีส่วนช่วยเหลือทุก ๆ ด้าน ให้คำปรึกษามีการอบรมที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดี พ่อแม่ไม่ตีแม่เหล้า ไม่เล่นการพนันและกลุ่มผู้ปกครอง พบว่า ควรมีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีงามและเป็นต้นแบบให้กับผู้เรียน มีจิตสาธารณะส่งเสริมให้ครอบครัว

มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนมากยิ่งขึ้น มีการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีงามกับโรงเรียนมากยิ่งขึ้นและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโรงเรียนสุขภาวะมากยิ่งขึ้น

2.5 ด้านคุณลักษณะของชุมชนที่สร้างสุขภาวะ ที่อยากให้เป็นในโรงเรียน บ้านโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร จากการสัมภาษณ์ กลุ่มครู ผู้บริหาร พบว่า ชุมชนมีสถานที่ส่งเสริมการ จัดการเรียนรู้และใช้ประโยชน์เพื่อสร้าง เสริมสุขภาวะของผู้เรียนชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้าง เสริมสุขภาวะ ของผู้เรียนตามบริบทของชุมชน กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา ร้อยละ 10 พบว่าชุมชนควร เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับข้อมูลของผู้เรียนชุมชนและโรงเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน กลุ่มนักเรียน พบว่า ชุมชนต้องปลอดยาเสพติดลดหรืองดการเล่นการ พนัน ชุมชนมีบทบาทต่อโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ร่วมคิด ร่วมทำและกลุ่มผู้ปกครอง พบว่า ควรมีการ พัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชนเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนสุขภาวะ ในวงกว้าง ชุมชนมีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านให้แก่ ผู้เรียน สร้างเครือข่ายกับชุมชน ชุมชนปราศจากสิ่งเสพติดทุกชนิด

อภิปรายผล

การอภิปรายผลครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอตามผลการวิจัย ดังนี้
จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ จากการสำรวจข้อมูล พบว่า การพัฒนา โรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มุกดาหาร มีการพัฒนาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนา โรงเรียนสุขภาวะอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ด้าน โรงเรียนเป็นสุขโดยรวมพบว่า การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อเป็น รายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือ (ข้อ 6) วิธีการส่งเสริมให้ครูมีการออกแบบและจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบมีส่วนร่วม อย่างหลากหลายใช้จิตวิทยาเชิงบวกในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มุ่งสู่ผู้เรียนสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จรูญ จับบัง ที่สรุปว่ารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม ยุทธศาสตร์การ พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ควรส่งเสริมให้ครู มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการ จัดการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมี 3 ข้อ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ การเป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดกระบวนการที่มุ่งสู่โรงเรียนสุขภาวะ (ข้อ 9) การส่งเสริมให้ครูเป็นผู้ที่มี มนุษย์สัมพันธ์และสื่อสารที่ดี มีทักษะการทำงานเป็นทีมแบบกัลยาณมิตร ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นอย่างดีและการส่งเสริมให้ครูออกแบบการเรียนรู้บูรณาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนา ปัญญาภายในและภายนอก ด้านผู้เรียนเป็นสุขโดยรวม พบว่า ผู้เรียนเป็นสุขอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สองข้ออยู่ในระดับมากที่สุดและห้าข้ออยู่ในระดับมาก โดย

เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีวินัย รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีจิตอาสา ช่วยเหลือผู้อื่นและความกระตือรือร้นในการเรียน (เจริญ จັบบัง, 2555) และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ รณนัทธ กตตน์วงศ์กร สรุปว่า การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางจาก (โกลประเสริฐ อุทิศ) สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอยู่ในระดับดี ที่ ปรากฏผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้มี การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนทั้งด้าน กาย ใจ สังคม และปัญญามาโดยตลอด จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอยู่ในระดับดีและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มองโลกในแง่ดี/ ทักทาย (รณนัทธ กตตน์วงศ์กร, 2557) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล พิมพ์สอน และคณะ ที่สรุปว่า กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาผู้เรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับชาติและทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ด้านชุมชนเป็นสุข โดยรวม พบว่า ชุมชนเป็นสุขอยู่ในระดับมาก และเมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า วิธีสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ อย่าง หลากหลาย (สุรพล พิมพ์สอน และคณะ, 2557) และสอดคล้องกับ ณัฏฐรัตน์ ทัพพา ที่ สรุปว่า การมีส่วนร่วม ของโรงเรียนผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อยกระดับ คุณภาพผู้เรียนของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ชุมชน ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ยกย่องเชิดชูเกียรติกัน สนับสนุนส่งเสริมการเป็น ผู้นำผู้ ตามที่ดี ทำงานเป็นทีม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด วิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจของครอบครัว เกี่ยวกับแนวคิดโรงเรียนและครอบครัวสุขภาวะ (ณัฏฐรัตน์ ทัพพา, 2575) และสอดคล้องกับ ดวงดาว แซ่มชื่น ที่สรุปว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษามี 5 องค์แนวทางการพัฒนา ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขโดยรวม พบว่า สภาพแวดล้อมเป็นสุขอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสองข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจาก ค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิธีการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนให้ปลอดภัย ปลอดภัยอบายมุข สิ่งเสพติด วิธีการบูรณาการระบบบริหารจัดการ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนอย่างเป็นองค์รวมและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ข้อ 3) วิธีการพัฒนาระบบป้องกันภัยของโรงเรียน โดยให้มีการตรวจสอบสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง (ดวงดาว แซ่มชื่น, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับ ปราณี อินทรักษา ที่สรุปว่า การศึกษาการ ดำเนินการรักษาความ ปลอดภัยของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมมีปัญหายุ่ง ใน ระดับน้อยและน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขาด งบประมาณของสถานศึกษา และด้านครอบครัวเป็นสุขโดยรวม พบว่า ครอบครัวเป็นสุขอยู่ใน ระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย มากไปหาน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วิธีการส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการ

เรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้มีสุขภาพและมีความสุขที่สุด คือ วิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจของครอบครัวเกี่ยวกับแนวคิดโรงเรียนและครอบครัวสุขภาพ (ปราณี อินทร์รักษา, 2555) สอดคล้องกับศูนย์วิจัยและพัฒนา ครอบครัวไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สรุปว่า การศึกษาและพัฒนา รูปแบบการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของ ครอบครัว พบว่า การที่จะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข มั่นคงนั้น ต้องมีองค์ประกอบที่จะช่วยสนับสนุน ให้เกิดความสุขจากด้านอื่น ๆ ด้วย ได้แก่การที่สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพที่ดีมีการศึกษาที่สามารถไปประกอบอาชีพที่มั่นคงได้ รวมทั้งมีรายได้เพียงพอที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่าง ไม่ขัดสน และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีชุมชนที่พึ่งพาอาศัยกันได้ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้ครอบครัวมีความสุข อันจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีได้เช่นกัน (ศูนย์วิจัยและพัฒนา ครอบครัวไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553)

2. ผลจากการศึกษาแนวทางพัฒนาโรงเรียนสุขภาพ กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร มี 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่ดีที่สร้างสุขภาพ ที่อยากให้เป็นในโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร พบว่า ผู้เรียนควรมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพจิตที่ดี มีความสุขในการเรียนและมีกิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการกล้าแสดงออกท้าทายปราศรัยมากกว่าเดิมที่ได้อยู่แล้ว มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสุขในการเรียนมีจิตอาสา มีทักษะชีวิต ผู้เรียนควรมีสุขภาพจิตที่ดี มีสุขภาพกายที่แข็งแรงกล้าคิดกล้าทำ สำนึกรักบ้านเกิดไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด มีอารมณ์มั่นคงและร่าเริงมีความสุขในการเรียน มีจิตอาสาและพัฒนาท้องถิ่น ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน สนุกสนานในการเรียนและกิจกรรม มีอิสระในการคิดการเรียนและกิจกรรมอื่น ลงมือปฏิบัติในการเรียนเพื่อให้เกิดความชำนาญ เรียนในสถานที่จริงมีทักษะชีวิต ผู้เรียนควรมีการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและส่งเสริมให้ผู้เรียนปลูกเองเพื่อทักษะทางอาชีพและการดำรงชีวิตตามสภาพจริง มีจิตสาธารณะช่วยเหลือบุคคลอื่นอย่างจริงใจ รักและเอื้ออาทรต่อเพื่อน อนุรักษ์ธรรมชาติ ขยันและมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ก้าวทันเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีวิจรรย์ญาณในการใช้อินเตอร์เน็ตให้เกิดประโยชน์กตัญญูต่อพ่อแม่และคนในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิตร เอรารวรรณ์ และวราพร เอรารวรรณ์ ที่สรุปว่า ผลการประเมินด้านผู้เรียนเป็นสุข มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกตัวชี้วัด และตัวบ่งชี้วัดส่วนใหญ่ผู้เรียนจะมีระดับการปฏิบัติหรือพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น ตัวชี้วัดที่ 4 ผู้เรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยเฉพาะประเด็น มีความรัก ความเข้าใจ เอื้ออาทรต่อเพื่อน ที่ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก พฤติกรรมแต่ละคนก็เปลี่ยนแปลงไป มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ไม่มีความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สิ่งเหล่านี้มักเกิดการไม่เข้าใจความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่นนั่นเอง และในขณะที่สถานการณ์ทางสังคมมุ่งไปที่การแข่งขันเด็ก ๆ

เติบโตจากบรรยากาศที่สอนเรื่องตัวเอง และการเอาตัวรอด ยิ่งเปิดประเทศสู่สนามนานาชาติยิ่งต้องพัฒนาคุณสมบัติด้านศักยภาพมากขึ้น (ประวิต เอราวรรณ์ และวราพร เอราวรรณ์, 2560) และยังเกี่ยวเนื่องกับงานวิจัยของพรรณพิมล วิปุลากร, และลัดดา เหมาะสุวรรณ, ที่สรุปว่า การสำรวจพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม จิตใจ จริยธรรมของเด็กช่วงอายุ 10-14 ปีในปี พ.ศ. 2551 - 2552 พบว่า ตัวอย่างเด็กอายุ 10 - 12 ปี ให้คะแนนตนเองเกี่ยวกับ พัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม จิตใจ จริยธรรมของตนเองส่วนใหญ่สูงกว่าเด็กในการสำรวจปี พ.ศ. 2544 มีคะแนนต่ำลงเพียง 2 ด้านจากทั้งหมด 14 ด้าน ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตน ความเห็นใจผู้อื่น การจัดการกับอารมณ์ ความคิด วิเคราะห์วิจารณ์ การควบคุมอารมณ์และคุณธรรมจริยธรรม (พรรณพิมล วิปุลากร, 2560)

2.2 ด้านคุณลักษณะของโรงเรียนดีที่สร้างสุขภาวะ (ที่อยากให้เป็นโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร พบว่า โรงเรียนต้องเป็นสถานที่ที่เอื้อต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมสะอาด สะดวกสบาย มีมุมที่ชวนให้ผู้เรียนอยากจะมาเรียนและมีความรู้สึกเหมือนบ้าน โรงเรียนสร้างสุขร่มรื่น โรงเรียนเป็นสีเขียวสิ่งแวดล้อมที่สวยงามโรงเรียนควรมีระบบบริหาร มีการบริหารที่ยืดหยุ่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ก้าวทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนที่ครบวงจรในเชิงของสิ่งแวดล้อมสะอาดปลอดภัย มีสถานที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน อย่างเช่น ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ป้ายที่สวยงาม สวนต้นไม้ที่สวยงาม เอื้อต่อการสอนและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์มีสนามกีฬาที่ส่งเสริมต่อการพัฒนาการของผู้เรียนระบบการจัดการเรียนการสอน ออกแบบและจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมเชิงรุกให้สอดคล้องกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาวะ โดยสอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียนและท้องถิ่น มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตามประเมินผลร่วมกันภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้เรียน โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านผู้บริหารและครูเป็นได้ทั้ง พ่อ แม่ พี่ ให้ความรัก ความเป็นกันเองไม่ดุ สิ่งแวดล้อมสะอาดปลอดภัยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย โรงเรียนควรมีระบบบริหารที่ดีมีการบริหารที่ยืดหยุ่น มีการจัดการเรียนโดยใช้ชีวิต ชุมชน วัฒนธรรมจารีตประเพณีและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวตั้ง มีหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ระบบการพัฒนาครู ฝึกครูให้มีการใช้จิตวิทยาเชิงบวก มีจิตอาสาสาธารณะ ส่งเสริมให้ก้าวทันเทคโนโลยีทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.3 ด้านคุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สร้างสุขภาวะ ที่อยากให้เป็นในโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร พบว่า สิ่งแวดล้อมเป็นโรงเรียนสีเขียว สะดวก สะอาดปลอดภัยไม่มีมลภาวะ เป็นเขตปลอดเหล้าและบุหรี่ มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมีการจัดสภาพบริเวณโรงเรียนให้มีการบรรยากาศร่มรื่นและส่งเสริมการเรียนรู้ บรรยากาศในโรงเรียน และห้องเรียนเอื้อต่อการจัด

กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนเป็นเขตปลอด เหล้า-บุหรี่ การพนัน และสิ่งเสพติด โรงเรียนมีการคัดเลือกวัตถุดิบ เครื่องดื่ม และอาหารว่างที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้เรียน โรงเรียนมีระบบป้องกันภัย และมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ เป็นเขตปลอด เหล้า-บุหรี่ การพนัน และสิ่งเสพติด โรงเรียนมีการคัดเลือก วัตถุดิบ เครื่องดื่ม สิ่งแวดล้อมควรมีสภาพแวดล้อมที่มีต้นไม้ธรรมชาติมากกว่าเดิมส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้ มีความสะอาดผิให้ผู้เรียนตระหนักในสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน ให้สวยงาม ขณะเดียวกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารียา สตาร์ตัน ที่สรุปว่า การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นกัน (อารียา สตาร์ตัน, 2556) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กษมาพร ทองเอื้อ ที่สรุปว่า ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งพบว่า ปัจจัยลักษณะสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยมีค่าระดับอิทธิพล .73 โดยมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .01 (กษมาพร ทองเอื้อ, 2555)

2.4 ด้านคุณลักษณะของครอบครัวที่ดีที่สร้างสุขภาวะ ที่อยากให้เป็นในโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร พบว่า ครอบครัวรับฟังและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการป้องกันความเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่ทำลายสุขภาวะครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านสุขภาวะเพื่อร่วมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียน ครอบครัวมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียนและพฤติกรรมด้วยวิธีเชิงบวก ครอบครัวเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะของโรงเรียน ครอบครัวมีส่วนช่วยเหลือทุกๆด้าน ให้คำปรึกษามีการอบรมที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดี พ่อแม่ไม่ดื่มเหล้า ไม่เล่นการพนันและกลุ่มผู้ปกครอง พบว่า ควรมีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีงามและเป็นต้นแบบให้กับผู้เรียน มีจิตสาธารณะส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนมากยิ่งขึ้น มีการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีงามกับโรงเรียนมากยิ่งขึ้นและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโรงเรียนสุขภาวะมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ กัมพล เจริญรักษ์ ที่สรุปว่า ด้านครอบครัวเป็นสุข เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วม โรงเรียนต้องได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ปกครอง ชุมชน กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารและครูสามารถร่วมกันพัฒนาและบริหารจัดการโรงเรียนเป็นฐาน ด้านครอบครัวเป็นสุข และด้านชุมชนเป็นสุข โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วม โรงเรียนต้องได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องคือ ผู้ปกครอง ชุมชน กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร และครูสามารถร่วมกันพัฒนาและบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (Scool Based Development and Management: SBM) (กัมพล เจริญรักษ์, 2560)

2.5 ด้านคุณลักษณะของชุมชนที่ดีที่สร้างสุขภาวะ ที่อยากให้เป็นในโรงเรียน บ้านโนนสังข์ศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร พบว่าชุมชนมีสถานที่ส่งเสริมการ จัดการเรียนรู้และใช้ประโยชน์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียนชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้าง เสริมสุขภาวะของผู้เรียนตามบริบทของชุมชน ชุมชนควรเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับข้อมูลของผู้เรียนชุมชน และโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ชุมชนต้องปลอดภัยเสพติดลดหรืองดการเล่นการพนัน ชุมชนมีบทบาทต่อโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ร่วมคิด ร่วมทำ ควรมีการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน เกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนสุขภาวะในวงกว้าง ชุมชนมีส่วนร่วม และสนับสนุนการจัดการศึกษา ถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านให้แก่ผู้เรียน สร้างเครือข่ายกับ ชุมชน ชุมชนปราศจากสิ่งเสพติดทุกชนิด ซึ่งสอดคล้องกับบทความทางวิชาการของกัมพล เจริญรักษ์ที่สรุปว่า ด้านชุมชนเป็นสุข โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วม โรงเรียนต้องได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องคือ ผู้ปกครอง ชุมชน กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร และครูสามารถร่วมกันพัฒนาและบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Development and Management: SBM) เป็นจุดเริ่มต้นจากผู้บริหารที่จะสร้างศรัทธาให้กับชุมชนให้ได้เพื่อให้ชุมชนเชื่อมั่นว่าเราจะพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (กัมพล เจริญรักษ์, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1)การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร มีการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะอยู่ในระดับมาก โดยผู้วิจัยได้เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านโรงเรียนเป็นสุข ด้านผู้เรียนเป็นสุข ด้านชุมชนเป็นสุข ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข และด้านครอบครัวเป็นสุข และ 2) แนวทางการพัฒนาสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร เขต 1 ด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่ดีที่สร้างสุขภาวะที่อยากให้เป็นในโรงเรียน ควรมีสภาพจิตที่ดี มีสุขภาพกายที่แข็งแรง กล้าคิดกล้าทำ สำนึกรักบ้านเกิด มีความสุขกับการเรียน สนุกสนานในการเรียนและกิจกรรม มีการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและส่งเสริมให้ทักษะทางอาชีพและมีทักษะการดำรงชีวิตตามสภาพจริง ขยันและมีความกระตือรือร้น ก้าวทันเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีวิจารณญาณในการใช้อินเตอร์เน็ต กตัญญูต่อพ่อแม่และคนในครอบครัว ด้านคุณลักษณะของโรงเรียนที่ดีที่สร้างสุขภาวะที่อยากให้เป็นในโรงเรียน เป็นสถานที่ที่เอื้อต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมสะอาด สะดวกสบาย มีมุมที่ชวนให้ผู้เรียนอยากจะมาเรียนและมีความรู้สึกเสมือนบ้าน โรงเรียนสร้างสุขร่มรื่น โรงเรียนเป็นสีเขียวสิ่งแวดล้อมที่สวยงามโรงเรียนควรมีระบบบริหารมีการบริหารที่ยืดหยุ่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ก้าวทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษ

ที่ 21 จัดกิจกรรมเชิงรุกให้สอดคล้องกับผู้เรียน โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้าน มีการบริหารที่ยืดหยุ่น มีการจัดการเรียนโดยใช้ชีวิต ชุมชนวัฒนธรรมจารีตประเพณีและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวตั้ง มีหน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ระบบการพัฒนาครู ฝึกครูให้มีการใช้จิตวิทยาเชิงบวก ด้านคุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สร้างสุขภาวะที่อยากให้เป็นในโรงเรียนสิ่งแวดล้อมเป็นโรงเรียนสีเขียว สะดวก สะอาดปลอดภัยไม่มีมลภาวะ เป็นเขตปลอดเหล้าและบุหรี่ มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีการจัดสภาพบริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศร่มรื่น และส่งเสริมการเรียนรู้ บรรยากาศในโรงเรียน และห้องเรียนเอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนเป็นเขตปลอดเหล้า-บุหรี่ การพนัน และสิ่งเสพติด โรงเรียนมีการคัดเลือก วัตถุดิบ เครื่องดื่ม และอาหารว่างที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาวะของผู้เรียน โรงเรียนมีระบบป้องกันภัย และมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ เป็นเขตปลอด เหล้า-บุหรี่ การพนัน และสิ่งเสพติด มีการคัดเลือก วัตถุดิบ เครื่องดื่มและกลุ่มผู้ปกครอง สิ่งแวดล้อมควรมีสภาพแวดล้อมที่มีต้นไม้ธรรมชาติมากกว่าเดิมส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้ด้านคุณลักษณะของครอบครัวที่ดีที่สร้างสุขภาวะที่อยากให้เป็นในโรงเรียนครอบครัวรับฟังและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการป้องกันความเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่ทำลายสุขภาวะ ครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านสุขภาวะ เพื่อร่วมพัฒนาสุขภาวะผู้เรียนครอบครัวมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียนและพฤติกรรมด้วยวิธีเชิงบวก ครอบครัวเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะของโรงเรียน ครอบครัวมีส่วนช่วยเหลือทุก ๆ ด้าน ให้คำปรึกษามีการอบรมที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดี พ่อแม่ไม่ดื่มเหล้า ไม่เล่นการพนัน ควรมีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีงามและเป็นต้นแบบให้กับผู้เรียน มีจิตสาธารณะ ส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนมากยิ่งขึ้น ด้านคุณลักษณะของชุมชนที่ดีที่สร้างสุขภาวะที่อยากให้เป็นในโรงเรียน ชุมชนมีสถานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และใช้ประโยชน์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียนชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้าง เสริมสุขภาวะของผู้เรียนตามบริบทของชุมชน ควรเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับข้อมูลของผู้เรียนชุมชนและโรงเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ชุมชนมีบทบาทต่อโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ร่วมคิดมีการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชนเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนสุขภาวะในวงกว้างชุมชนมีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านให้แก่ผู้เรียน ข้อเสนอแนะ 1) จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสังข์ศรีศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร มีค่าเฉลี่ยมาก ทุกด้าน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร จึงควรศึกษาข้อมูลที่เป็น Best Practice และหาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกันและควรทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืนเกี่ยวกับโรงเรียนอื่นในสังกัดให้กลายเป็นโรงเรียนสุขภาวะต่อไป 2) ควรดำเนินการวิจัยโรงเรียนสุขภาวะเชิงลึกและกว้างเพื่อเป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนในประเทศไทยที่มี

ความพร้อมและต้องการพัฒนาโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกันเป็นโรงเรียนสุภาพะอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กษมาพร ทองเอื้อ. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กัมพล เจริญรักษ์. (2560). การสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในโรงเรียนสุภาพะ. วารสาร วิชาการ, 20(3), 2-16.
- จรรยา จัปปัง. (2555). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2(6), 59-72.
- ณณิธรรัตน์ ทัพพา. (2575). การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพ ผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 35(2), 23-33.
- ดวงดาว แซ่มชื่น. (2560). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 8(1), 96-106.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุริยวิสาสน์.
- ประวิต เอรารวรรณ์. (2547). การสังเคราะห์โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุภาพะในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- ประวิต เอรารวรรณ์ และวราพร เอรารวรรณ์. (2560). รายงานการประเมินผลโครงการเสริมสร้างพลังอำนาจการจัดการศึกษาที่สร้างสุภาพะในโรงเรียน. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม, 23(2), 104-113.
- ประเวศ วะสี. (31 กรกฎาคม 2555). จุดเปลี่ยนมหาวิทยาลัยไทย-จุดเปลี่ยนประเทศไทย. โพสต์ทูเดย์, หน้า 2.
- ปราณี อินทรักษา. (2555). การศึกษาการดำเนินการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณพิมล วิบุลากร. (2560). กรมสุขภาพจิต เผยคลังจิตอาสาช่วยขับเคลื่อนสร้างสังคมไทยน่าอยู่ เน้นย้ำปลูกฝังมีจิตอาสา งาน open House 2014 Rajanukul Think beyond องค์การแห่งการเรียนรู้สู่ต้นแบบการพัฒนาสติปัญญาเด็กไทย. เรียกใช้เมื่อ 9 มิถุนายน

- 2560 จาก http://www.hajanukul.go.th/main/_admin/inages/downloadgroup/doooooo59pdf
- พินสุตา สิริธรังสี. (2552). ภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10 - 20 ปี. ใน รายงานการวิจัย. สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2557). สร้างสุขด้วยสติในองค์กร. (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: ปิยอนด์ บลิซซิ่ง จำกัด.
- รมณภัทร กตตน์วงศ์. (2557). ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน บางจาก (โกลประเสริฐอุทิศ) สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภณีย์วิชัยและพัฒนา ครอบครัวไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2553). การศึกษาและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา แห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ฉบับสรุป. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2559). รายงานประจำปี 2559 กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. เรียกใช้เมื่อ 9 มิถุนายน 2560 จาก <https://www.thaihealth.or.th/>
- สุภกร บัวสาย. (2556). ตอบโจทย์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เงินไม่ใช่ทั้งหมด ครูคือกุญแจทำให้ความรู้ที่อยู่ในที่สว่างทุกโครงการต้องส่งผลปฏิจูระบบ. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2564 จาก <https://www.eef.or.th/supakorn-interview/>
- สุรพล พิมพ์สอน และคณะ. (2557). กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 3(42), 56-73.
- อารียา สตาร์ตัน. (2556). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักราชเทวี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.